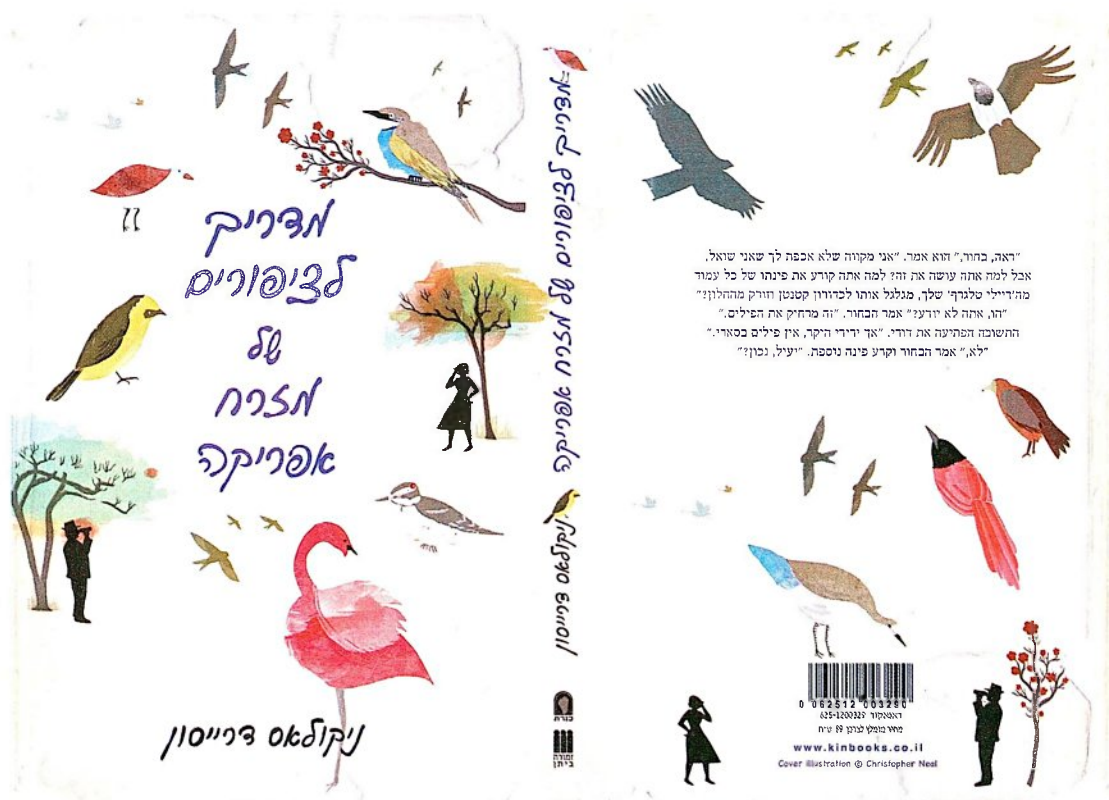

19.33x27.43	1	עמוד 26	בלייזר	02/08/2016	54481837-0
המלך צ'ינגיס הראשון - מאת יונתן ילו - 37760					

מנצחים בעורף

מה כדאי לכתוב במאחורה של ספר אם רוצים שיקראו גם את שאר העמודים שלו

ההוצאה, המו"ל ולעתים גם הסופר "לא קל לתאר ספר בשתיים-שלוש פסקאות", הוא אומר, "ועוד יותר קשה לשכנע אנשים שמתוך אלפי הספרים בחנות, את זה הם חייבים. וכמה פעמים אפשר לכתוב שזה ספר מטלטל?". הרבה.

בסופו של דבר, גב העטיפה שהוא זוכר במיוחד הוא זה שכלל רק חמש שורות והתחיל במשפט: "אתם מחזיקים בידיכם את הספר הרביעי בסדרת הארי פוטר?". אבל לא כל הספרים הם הארי פוטר. רני גרף, מו"ל ועורך ראשי של הוצאת גרף, שעבד לאחרונה על הגב של "המלך צ'ינגיס הראשון" (ספר הביכורים של יונתן ילו), ביחד עם עורך הספר יותם שווימק, אומר שזה אחד הדברים המהנים והקשים ביותר במסלול העבודה על ספר. "בחור" נהוג לפרט את עלילת הספר עד לרמת ספוילרים קשים, והנהוג הזה פוגם בהנאה", הוא מספר. "בארץ לעומת זאת, הנהוג הוא לפתות את הקורא באמצעות תיאור כללי יותר של העלילה ולהדגיש את אוירת הספר שהיא חשובה לא פחות. אני מוצא שזה נהוג הרבה יותר אלגנטי". ומה לגבי המלצות? עירית אלקבץ, אחראית על יחסי הציבור בעם עובד, אומרת שאם גינתן פרנץ ממליץ על ספר -

אתה קורע את פינתו של כל עמוד מה'דיילי טלגרף' שלך, מנגלגל אותו לכדורון קטנטן חזיק מהחלון? "הו, אתה לא יודע?", אמר הבחור, "זה מרחיק את הפילים".
התשובה הפתיעה את דודי. "אך ידידי היקר, אין מילים בסארי".
"לא", אמר הבחור וקרע מינה נוספת, "עיל, נכון?".

נועה מנהיים, ראש מחלקת ספרות עברית בהוצאת כנרת זמורה דביר, אומרת שהגב הוא "חליפה שתמורה לפי מידות הספר והסופר. המטרה היא להציג את התכונות הטובות ביותר של הספר והסופר, בלי לתת יותר מדי. אם יש תמונה נהדרת, קורות חיים מרתקים, ביקורות נלהבות, המלצות חמות וסיכום עלילה מרגש - נמצא מקום לכולם". מנהיים עצמה לא שוכחת את הגב של "שר הטבעות", עם ההצהרה "עולם התרבות נחלק לשניים. אלו שכבר קראו את 'שר הטבעות' ואלו שעוד יקראו אותו". "בשביל ילדה בת תשע", היא מספרת, "לשמוע שהרגע הצטרפת לעולם התרבות, היה עניין רציני מאוד".

עילאי מלצר, מו"ל ספרי "עליית הגג", שונא לכתוב מאחורות, עבודה שכמו"ל של הוצאה קטנה היא תפקידו. בהוצאות גדולות יותר הסינאור הזה מתחלק בין עורך הספר, העורך הראשי של

ברגע שהספר שלך מוצע למכירה בחנויות הספרים, הוא מתחרה בחדש של עמוס עוז והרלן קובן ובכל ספרות המופת שנכתבה עד היום. אם מישהו נכנס לחנות שלא במטרה לקנות משהו מסוים, הסיכוי הראשון שלך לתפוס אותו הוא במיקום, והשני בעטיפה. ההזדמנות השלישית, והאחרונה, היא בתנועה המורגלת הזאת של הפיכת הספר בשביל להציץ במה שכתוב על הגב - "המאחורה" בעברית עדכנית - של הספר. מה כדאי לכתוב שם?
האפשרויות רבות, אולי רבות מדי. אפשר לתת טיזר לעלילה ("מה קורה כש...", "כש-X פוגש את Y"), לתקצר אותה, לתאר את אוירת הספר, או לצטט ממנו. אפשר לכתוב על הסופר ולשים תמונה (מה שבחור"ל עושים בדש העטיפה, אבל פה אין דברים כאלה), אפשר לצטט ביקורות. פרופ' מנחם פרי, העורך הראשי של "הספרייה החדשה", ידוע בתור מי שכתב על גב הספר מאמרים שלמים, לעתים קשים לקריאה יותר מהספר עצמו. ויש גם מקוריים שפשוט מצטטים קטע קורע במיוחד מהספר - וזהו.
הנה כל מה שכתוב במאחורה של "מדריך לציפורים" של מנחם פרי, מאת ניקולס דרייסון:
"ראה, בחור, הוא אמר, אני מקווה שלא אכפת לך שאני שואל, אבל למה אתה עושה את זה? למה

12.94x19.37	2/2	עמוד 28	בל י י ז ר	02/08/2016	54481840-4
המלך צ'ינגיס הראשון - מאת יונתן ילון - 37760					

יונתן ילון | המלך צ'ינגיס הראשון

בשנים אחרונות, משמשים וקצת משישנים, בשהרירה שכרה, מפתים אותך מהעבודה, וכת רוצה שלך בדיק עובד - אין כמו זה מפקה מסעירה בארץ הווקה כדי להעלות את מצב רוחך. או כך לפחות חשב שוראק בודו חמוטק מני ירק שחריב מלב הויליזיה המערבית לניקטון - מלכה אסיאתית קטנה ומתועה שבה שילט כדי דמה דינקטון חריב וטוב לב, מלך מישט שמת, ומדובב על דיקטטורם ווחמים מאז ותועלם, חושב דק על נוכח עמו. הקטט של עם טראן יותק מסוכנות, טיבה נורלות והפך את טראן מבחו שבו כל עממלי לכויר מאוהב, כי אין נחו דיקטטורות קטנות וחכיבות כדי להצית אהבות חדשות.

המלך צ'ינגיס הראשון הוא דיומן והתקנות מרוק, טאטירי, שנו ונטנו, המפכיל בניגוד אנטוסיליות בודוהקה קטנות מסחרות טילו חובלי לבוית חזיר, שכתב אחד הקולות המקוריים ביותר בספרות הערבית העכשווית.

יונתן ילון טלל בדרום אפריקה בעתה מפר, בדינתו זו עשירים וארבע המרסס ספרו הראשון, קובץ הסיפורים אהוב על כנות, חמש עשירי לאחר מכן התפרסם אשר כלל בכות, שחקן חושט עלייליו מיר מקלדות טוכניו כמתחת המתכת: הישראלית מתנו פימה כלל התוכנית יונתן מתמודד בדעכט עם אשתו, שני ילדיו, מלב וארכבת נוסגה הטיח, כשאיתו כותב ספרים, הוא משמש סמכיל שיווק בחברת היי טק אהוב את העלוב ביקורות ספרים למתחרים.

המלך צ'ינגיס הראשון הוא הדיומן הראשון שלו.

9 781294 544818
הוצאת ספרים
העברית
2016

נבדקה חווית הקריאה של סטודנטים שקראו סיפורים שהושלתו בהם ספוילרים במכוון. במפתיע, דווקא אלה היו הסיפורים המועדפים על מרבית הקוראים.

קשה להוציא ספר, או לכתוב אחד כזה, ולהודות שהוא רק נחמד ולא יותר. אז מגזימים וכותבים שזה ספר חובה, שהכותב הוא קול מקורי בספרות העכשווית, שנשימתנו תיעצר או שנתגלגל מצחוק. התעופה העצמית הזאת, בין אם היא נתפסת כאמינה ובין אם לא, בעיקר מעלה את הרף של הקורא לגבי גב הספר. המאחורה של הספר הבא שנקנה יצטרך ממש להצחיק או לרגש אותנו, לכלול המלצה ממישהו מאוד מוערך, או להתהדר בסופרלטיבים שהם הברקת קופירייטינג. ורק אז הוא יהיה ראוי לקנייה, ולמעבר משולחן החדשים בחנות הספרים אל ערימת ה"טרם הספיקותי" שליד המיטה. ומה עם לקרוא אותו? לא צריך להיסחף.

זה בהחלט מרשים את הקוראים. וגם המלצה של עמוס עוז, דויד גרוסמן או מאיר שלו. ואורנה לנדאו, ראש מדור הספרות בכנת זמורה ביתן, מציינת שבז'אנר של ספרות גבוהה, היא מעדיפה לצטט את בני זמנו של הכותב. כמו למשל ב"אובלומוב" של גונצ'רוב: "כישורנו של גונצ'רוב גדול משלי עשרת מונים. אנטון צ'יוב". "מי לא ירצה לקרוא ספר שצ'יוב מעיד על כותבו שהוא מוכשר ממנו?", היא שואלת. מירי רגב.

אבל השאלה היא לא רק מה לכתוב, אלא גם מה לא לכתוב. "בלי ספוילרים" זה חוק ברור לכאורה, אבל מה קורה כשהספוילר הוא מה שמייחד את הספר? ואם מספרים על משהו שקורה אחרי 50 עמודים, כמו ב"כולנו יוצאים מגדרנו" מאת קארן גוי פאולר, זה נחשב ספוילר? במחקר של אוניברסיטת קליפורניה מ-2011,